

Savchenko K. Yu. Use of pedagogical situations as mean of forming of professional competence of future educators of preschool establishments.

In article it is opened a problem of training of professionally competent tutor being one of actual tasks and a subject of scientific discussions and thoughts of scientists of the present and the past. Questions, practical realization of modern technologies, methods and methods of use of pedagogical situations in educational process of the higher pedagogical school are opened. Pedagogical situations promote the accounting of features of students, their interests, expansion to result of pedagogical activity, acts as an effective remedy of creation of motive to work with children, renders assistance to realization of effective approach when in the center of attention there is a student with the interests and needs.

Keywords: pedagogical situations, professional competence, tutor, game projects.

УДК 378.37.011

Савченко Л. О.

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ І КРЕСЛЕННЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

У статті розглянуто проблему підготовки майбутніх учителів технологій і креслення до педагогічної діагностики якості освіти. Для формування змісту освіти запропоновано низку завдань: гармонізація профільних дисциплін і розподіл часу з огляду на їх значущість у професійній підготовці майбутніх учителів технологій; варіативність навчальних програм; перехід до індивідуальних форм і технологій навчання з широким використанням інноваційних технологій. В основу реалізації всіх змістових ліній освітньої галузі "Технологія" покладено проектно-технологічну діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту.

Ключові слова: підготовка, педагогічна діагностика, якість освіти, освітній стандарт.

На сучасному етапі розвитку суспільства, що маркований процесами глобалізації, функціонуванням інформаційних технологій, світова педагогічна думка перебуває у пошуку нових пріоритетів в освіті. Якість освіти стає головним орієнтиром, що визначає авторитет і конкурентоспроможність навчальних закладів на регіональному, державному рівнях і міжнародній арені. У Конституції України, Законах "Про освіту", "Про вищу освіту", Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та в інших державних документах завдання й вектори реформування освіти пов'язано зі створенням системи оцінювання її якості, систематичного моніторингу й аналізу стану актуальних освітніх проблем та їх вирішення. Задля забезпечення якості освіти спрямовано матеріальні, фінансові, кадрові й наукові ресурси суспільства, вона стає основою оцінювання державою та громадськістю освітніх послуг, запорукою доступу громадян до здобуття ґрунтовної і суспільно затребуваної освіти. За цих умов якість вищої педагогічної освіти перетворилася на принцип й основний критерій ефективності сучасної системи підготовки педагогічних кадрів.

Нові вимоги для європейського виміру педагогічної освіти обґрунтовано в доповіді Європейської комісії "Про конкретні майбутні завдання для освіти та професійної підготовки у Європі" (Стокгольм, 2001 р.), що містить пропозиції стосовно спільних дій країн-членів у сфері освіти до 2010 р. Ця доповідь стала першим документом, де запропоновано стратегію розвитку національних освітніх політик, зокрема такі спільні цілі: підвищення якості й ефективності систем освіти та підготовки в країнах ЄС; спрощення доступу до всіх форм освіти впродовж життя; посилення відкритості систем освіти та підготовки всього світу.

Провідні європейські експерти в галузі вищої освіти розробили й представили до запровадження фундаментальні принципи вдосконалення структури і змісту навчальних

програм, їх реалізації: обґрунтування необхідності програми (з'ясування потреб); повний і чіткий опис програми із зазначенням напрямку підготовки та спеціалізації; вивчення результатів навчання, що відповідають профілю програми, у компетентнісному вимірі; коректний розподіл кредитів за структурними одиницями програми в межах Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС); добір методів навчання й оцінювання, що узгоджені з цілями програми.

Основу для оцінювання якості вищої освіти та професійної підготовки, а також якості діяльності ВНЗ становлять стандарти вищої освіти. До стандартів вищої освіти України належать: державний стандарт, галузеві стандарти, стандарти ВНЗ.

Аналіз літературних джерел довів, що найбільш поширена модель системи менеджменту якості за міжнародним стандартом ISO 9001:2000 (ДСТУ ISO 9001-2001). Ця модель базована на процесуальному підході та використовує динамічний цикл Демінга: плануй – виконуй – контролюй – удосконалюй. Стандарт ISO містить принципи управління якістю, якими керуються для поліпшення показників діяльності ВНЗ: орієнтація на замовника, лідерство, системний підхід до управління, постійне поліпшення, ухвалення рішень на підставі фактів, взаємовигідні стосунки з постачальниками.

Проте вже сьогодні результати освіти поділяють на три групи: I група – результати освіти, що можна визначити кількісно, в абсолютних, відносних або в інших величинах, але обов'язково вимірюваних параметрами; II група – результати освіти, які можна виміряти лише кваліметрично, тобто якісно, описово чи у вигляді бальної шкали, де будь-якому балові відповідає певний рівень вияву якості; III група – результати освіти, що неможливо легко та очевидно виявити, бо вони часто невидимі, оскільки стосуються внутрішніх, глибинних переживань особистості студента [1; 2]. Сучасні вітчизняні й зарубіжні вчені студіюють якість освіти у філософському та педагогічному (В. Андрущенко, В. Астахова, К. Астахова, С. Гончаренко, М. Згуровський, В. Кремень, М. Култаєва, В. Луговий, М. Лукашевич, В. Лутай, М. Михальченко, І. Надольний, С. Ніколаєнко, В. Огнев'юк, І. Предборська, О. Савченко, В. Ткаченко та ін.). Умови, що оптимізують якість професійної підготовки майбутніх учителів, висвітлюють А. Богуш, Е. Карпова, Л. Кондрашова, А. Кузьмінський, С. Лісова, В. Луговий, О. Ляшенко, Н. Ничкало, О. Шапран. На ролі особистості й професіоналізму майбутнього вчителя, його творчого потенціалу в забезпеченні якості освіти акцентують увагу Л. Одерій, С. Сисоєва, О. Пехота й інші.

Мета статті – розглянути проблему підготовки майбутнього учителя технологій і креслення за такими циклами навчальних дисциплін: гуманітарні та соціально-економічні, психолого-педагогічні, фундаментальні, спеціальні, дисципліни за вибором навчального закладу та дисципліни за вибором.

Педагогічне діагностування рівня професійної підготовки майбутніх педагогів передбачає обстеження, спостереження й аналіз процесу навчання, надає змогу одержувати та використовувати інформацію про адекватність педагогічних технологій, форм, методів і засобів; корегувати навчальний процес.

На рівень підготовки студентів впливають такі чинники:

- рівень і якість довшівської підготовки абітурієнтів;
- якість освітніх стандартів, управління якістю освіти;
- зміст навчальних планів і програм;
- якість організації навчального процесу та науково-методичне забезпечення;
- матеріально-технічна база, морально-психологічний клімат;
- педагогічна компетентність і педагогічна майстерність професорсько-викладацького складу.

Для формування змісту освіти важливо виконати низку завдань: гармонізація профільних дисциплін і розподіл часу з огляду на їх значущість у професійній підготовці майбутніх учителів технологій; варіативність навчальних програм; перехід до

індивідуальних форм і технологій навчання з широким використанням інноваційних технологій.

Згідно із Державним стандартом освітньої галузі “Технологія”, змістом технологічної освіти передбачено послідовне включення студентів в усі етапи цілісного процесу проектування і виготовлення виробів.

У підготовці майбутнього вчителя технологій і креслення важливе місце посідає формування у нього власного досвіду проектної діяльності. Навчитися створювати проекти студенти можуть у процесі підготовки, а саме під час вивчення спеціальних дисциплін. В основу реалізації всіх змістових ліній освітньої галузі “Технологія” покладено проектно-технологічну діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту [3].

Проведення таких занять дозволяє залучити майбутніх учителів технологій і креслення до всіх етапів проектної діяльності, що сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу, формуванню творчих здібностей, поглибленню якості освіти.

Розглянемо блок дисциплін системи дидактичної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення.

Т а б л и ц я 1

Блок дисциплін дидактичної підготовки бакалавра за напрямом “Технологічна освіта”

Курс	Назва дисципліни	К-сть кредитів	Семестр
1.	Вступ до спеціальності.	1	1
	Матеріалознавство.	6,5	1,2
	Вища математика.	6,5	1,2
	<i>Варіативні дисципліни</i>		
	Моделювання технологічних процесів.	1,5	2
2.	Загальна педагогіка.	3,4	3,4
	Теорія та історія педагогіки.	3	4
	Вікова і педагогічна психологія.	2	4
	Основи комп'ютерної графіки.	3,0	3,4
	Технічна механіка.	5	3,4
	Технологія конструкційних матеріалів.	2,5	3
	<i>Варіативні дисципліни</i>		
	Основи композиції одягу.	3	5
3.	Методика виховної роботи.	3	6
	Освітні технології в технологічній освіті.	2,5	6
	Конструювання засобами комп'ютерної графіки.	1,5	6
	Інформаційно-комунікаційні засоби навчання.	3	
	<i>Варіативні дисципліни</i>		6
	Технічне моделювання та художнє оформлення одягу.	3	6
	Спецкурс “Актуальні питання управління якістю освіти”.		
		2	6
4.	Соціологія.	2	7
	Комп'ютерний дизайн.	2	7
	Теорія і методика технологічної освіти.	3	7
	Педагогічна практика.	2	8
	Технологічна практика.	3	8
	<i>Варіативні дисципліни</i>		
	Методи наукових досліджень.	2	7
	Облік, калькуляція домашнього господарювання.	3	8

Як видно із таблиці у переліку зазначених дисциплін відсутня навчальна дисципліна

“Методика проектної діяльності”. На першому курсі перевага відається дисципліні “Матеріалознавство”, “Вища математика” 6,5 кредитів. На другому і третьому курсах вивчається дисципліна “Технічна механіка” 5 кредитів, лише 3 кредити має “Загальна педагогіка”, “Історія педагогіки”. На варіативну частину винесено такі дисципліни “Технічне моделювання та художнє оформлення одягу”, спецкурс “Актуальні питання управління якістю освіти”, які мають 2 кредити. Педагогічна практика має 2 кредити, це неприпустимо мало і на варіативну частину запропоновано “Методи наукових досліджень” два кредити. Аналіз дидактичної частини підготовки бакалавра показав, що проектна діяльність не відображена, на цикли професійно-педагогічної підготовки виділено недостатньо годин, а звідси і недостатня якість підготовки майбутніх учителів. Вища педагогічна школа повинна підготувати майбутнього учителя технологій і креслення широкого профілю, проектувальника різноманітних педагогічних методів та методичних прийомів, здатного забезпечити педагогічну підтримку учням, організувати і провести педагогічну діагностику, знайти правильне вирішення у проблемній педагогічній ситуації. Звичайно, майбутні учителі технологій і креслення постійно стикатимуться з технологією виготовлення того чи того виробу, але при цьому необхідно здійснювати творчий підхід до його створення і водночас дотримуватися естетики виробництва і враховувати позитивного впливу на емоційно-чуттєву сферу людини. Відповідно, одним із завдань вищої школи є підготовка майбутнього спеціаліста, який досконало володіє основами технологічних процесів, проявляє творчу активність та здатний забезпечити послідовне включення учнів до усіх етапів цілісного процесу проектування і здійснювати педагогічну діагностику якості освіти учнів.

Розробляючи методику підготовки майбутніх учителів технологій і креслення до педагогічної діагностики якості освіти було проаналізовано наявність навчально-методичного комплексу до дисциплін професійно-предметного, педагогічного й варіативного циклів, до якого входять:

- навчальна програма;
- робоча програма;
- опорний конспект лекцій;
- розробки для візуального супроводу викладання й вивчення дисципліни (схеми, таблиці, рисунки);
- навчальні та контрольні тести, збірники завдань, задач;
- методичні вказівки й завдання щодо виконання контрольних робіт для заочників;
- тематика курсових робіт і методичні вказівки до їх виконання;
- екзаменаційні білети та запитання для проведення заліків;
- пакети комплексних контрольних робіт (завдань) для заміру поточних і залікових знань студентів із дисципліни в процесі її викладання й вивчення, а також поточних та залишкових знань (ККР);
- методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни, інструкційні картки, добір планових документів, довідники, кодекси законів тощо;
- методичні рекомендації щодо використання персональних комп’ютерів (ПК), інших технічних засобів у ході викладання й вивчення дисципліни;
- пакет чинних законодавчих та інструктивних документів щодо навчальної дисципліни;
- перелік навчальної й наукової літератури, наявної в бібліотеці інституту та доступної для використання під час викладання й вивчення дисципліни;
- теми дипломних робіт і методичні вказівки щодо їх виконання й захисту.

Аналіз зібраних фактів дозволив:

- озброїти ректорат і деканат якісною й своєчасною інформацією, необхідною для ухвалення управлінських рішень;

- створити аналітичні, довідкові матеріали та прогнозувати процес успішності і якості знань студентів;
- розробити систему дій, що запобігають розвитку негативних явищ в освітньому середовищі;
- удосконалити технологію діагностування системи освіти в освітньому закладі.

Проблему підготовки майбутнього учителя технологій і креслення не можливо вирішити без підвищення рівня теоретико-методичної підготовки педагогічних та фахових дисциплін.

Отже, реалізація змін у підходах до технологічної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення ставить проблему формування професійних умінь, які повинні бути спрямовані не тільки на контроль знань та умінь школярів, а на педагогічну діагностику їх якості [3, с.8]. У такій ситуації особливо очевидно, що першочерговим завданням є не тільки засвоєння певних знань, умінь, а й формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій і креслення, складовою якої є готовність до педагогічної діагностики якості освіти.

За сучасних умов підготовка майбутнього учителя технологій і креслення здійснюється за такими циклами навчальних дисциплін: гуманітарні та соціально-економічні, психолого-педагогічні, фундаментальні, спеціальні, дисципліни за вибором навчального закладу та дисципліни за вибором. Серед дисциплін, які сприяють визначенню мети та завдань підготовки майбутніх учителів до педагогічної діагностики якості освіти засвоєнню теоретичних основ, структури та змісту педагогічної діагностики якості освіти, за циклами навчання можна виділити наступні.

1. У циклі гуманітарних та соціально-економічних дисциплін: філософія, основи економічної теорії, культурологія, основи етики та естетики, основи екології. До тем, які певним чином сприяють підготовці до педагогічної діагностики якості освіти при вивченні зазначених дисциплін слід віднести теми, у яких розкривається поняття та роль якості, освіти, діяльності, системи освіти у розвитку суспільства та особистості.

2. У циклі психолого-педагогічних дисциплін: загальна психологія, вікова та педагогічна психологія, загальна педагогіка, історія педагогіки, методика виховної роботи. У процесі вивчення цих дисциплін студенти оволодівають загальними теоретичними знаннями і вміннями щодо ролі педагогічної діагностики у розвитку особистості, психодіагностика вікових та індивідуальних особливостей розвитку учнів, сутності та використання методів діагностування якості освіти, історичних аспектів та досвіду використання контролю, оцінювання, ранжування, рейтингу, тестування навчальних досягнень учнів.

3. У циклі фундаментальних дисциплін певним чином спрацьовують на користь підготовки майбутнього вчителя технологій на креслення такі дисципліни, як: нарисна геометрія та креслення, комп'ютерна графіка, основи виробництва, технологія конструкційних матеріалів, основи дизайну, теорія та методика трудового навчання, практикум із конструювання та технології пошиття швейних виробів, методика профорієнтаційної роботи, основи наукових досліджень, освітні технології в технологічній освіті. Зміст програм означених дисциплін містить відомості з питань виконання проектної документації, заліків, спостереження, екзамену тощо.

4. У циклі спеціальних дисциплін перелік дисциплін визначається спеціалізацією. До дисциплін, які сприяють підготовці майбутнього вчителя технологій і креслення до педагогічної діагностики якості освіти, можна віднести: технічну та комп'ютерну графіку, домашнє господарювання, технологія приготування страв, основи художнього проектування, практикум з художньої обробки матеріалів, декоративно-прикладне мистецтво, технічну творчість, українські народні ремесла, конструювання швейних виробів, основи художнього конструювання, дизайн аксесуарів, основи моделювання одягу тощо.

Висновки. Останнім часом спостерігаються значні зміни у напрямку підготовки майбутнього вчителя, але мало уваги приділяється питанню підготовки майбутнього вчителя технологічної освіти до педагогічної діагностики якості освіти в процесі вивчення педагогічних та спеціальних дисциплін. Постає проблема виявлення потенційних можливостей педагогічних та спеціальних дисциплін у підготовці майбутнього вчителя технологій і креслення до педагогічної діагностики якості освіти. Подальшу роботу вбачаємо у розробці діагностичних завдань с професійної освіти.

Використана література:

1. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики : [навчальн. посібник] / В. Ф. Паламарчук. – К. : “Освіта України”, 2005. – 504 с.
2. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів : [навчальний посібник] / І. П. Підласий. – К. : Україна, 1998. – 343 с.
2. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика : [монографія] / Бербец В. В., Бербец Т. М., Дубова Н. В. та інші: за ред. О. М. Кoberника. – К. : Науковий світ, 2003. – 172 с.

References:

1. Palamarchuk V. F. Pershoosnovy pedahohichnoi innovatyky : [navchaln. posibnyk] / V. F. Palamarchuk. – K. : “Osvita Ukrainy”, 2005. – 504 s.
2. Pidlasyi I. P. Diahnostyka ta ekspertyza pedahohichnykh proektiv : [navchalnyi posibnyk] / I. P. Pidlasyi. – K. : Ukraina, 1998. – 343 s.
3. Proektno-tekhnohichna diialnist uchniv na urokakh trudovoho navchannia: teoriia i metodyka: [monohrafiia] / Berbets V. V., Berbets T. M., Dubova N. V. ta inshi: za red. O. M. Kobernyka. – K. : Naukovyi svit, 2003. – 172 s.

Савченко Л. О. Проблемы подготовки будущих учителей технологий и черчения к педагогической диагностике качества образования.

В статье рассмотрено проблему подготовки будущих учителей технологий и черчения к педагогической диагностике качества образования. Для формирования содержания образования предложено ряд задач: гармонизация профильных дисциплин и распределение времени учитывая их значимость в профессиональной подготовке будущих учителей технологии; вариативность учебных программ; переход к индивидуальным формам и технологиям обучения по использованию инновационных технологий. В основу реализации всех содержательных линий образовательной области “Технология” положена проектно-технологическая деятельность, которая интегрирует все виды современной деятельности человека: от появления творческого замысла к реализации готового продукта.

Ключевые слова: подготовка, педагогическая диагностика, качество образования, образовательный стандарт.

Savchenko L. O. Problems of preparation of future teachers of technologies and draft to pedagogical diagnostics of quality of education.

In article it is considered a problem of training of future teachers of technologies and drawing to pedagogical diagnostics of quality of education. For formation of the content of education it is offered a number of tasks: harmonization of profile disciplines and distribution of time considering their importance in vocational training of future teachers of technology; variability of training programs; transition to individual forms and technologies of training on use of innovative technologies. Design and technological activity which integrates all types of modern activity of the person is the basis for realization of all substantial lines of the educational Technology area: from emergence of a creative plan to realization of a ready-made product.

Keywords: preparation, pedagogical diagnostics, quality of education, educational standard.